RUSKI INWALID

№ 86.

WTOREK. 13 Kwietnia 1820 r.

CZYLI

WIADOMOŚCI WOJENNE.

Treść. Wiadomości Kraiowe: Królestwo Polskie. Wiadomości Zagraniczne: Niemcy. Ameryka Północna. Austria. Hiszpaniia. Rozmaitości.

WIADOMOŚCI KRAIOWE.

Królestwo Polskie.

z Warszawy 6 Kwietnia.

w Imieniu Nayiaśnieyszego
ALEXANDRA I.
Cesarza Wszech Rossyy, Króla Polskiego
&c. &c. &c.
XIĄŻĘ NAMIESTNIK KRÓLEWSKI
w Radzie Stanu.

W dalszem rozwinięciu stosunków handlowych pomiędzy Cesarstwem Rossyyskiem a Królestwem Polskiem, na przełożenie Kommissyi Rządowey Przychodów i Skarbu postanowiliśmy i stanowiemy:

Art: 1 Ponieważ przepisana w części 3 Taryffy nowey ieneralney celney opłata Cła wychodowego od Wołów przez zewnętrzną granicę Królestwa Polskiego wyprowadzonych, bez względu na ich pochodzenie, na rzecz Skarbu Państwa Rossyyskiego, ma bydź pobieraną stosownie do postanowienia Komitetu do wykonania Traktatu Wiedeńskiego we względzie stosunków handlowych między Cesarstwem Rossyyskiem a Królestwem Polskiem, w dniu 20 i 25 Września 1817 r. v. s. zapadłego, Komory Polskie zatem żadney opłaty, od wychodzących z Królestwa Polskiego Wołów pobierać nie będą.

Art: 2. Od wszelkiego zaś innego Bydła rogatego, i nierogatego, iako to Krów, Jałowic, Cieląt, etc. z Królestwa Polskiego pochodzących, Komory Polskie, Cło wychodowe nową Taryffą przepisane na rzecz Skarbu Królestwa Polskiego pobierać maią.

Art: 3. Dla dokładney wiadomości o pochodzeniu Bydła w Artykule 2 wymienionego, właściciel takowego, lub pędzący takowe opatrznony bydź winien, w zaświadczenia

pochodzenia iego wydane urzędownie na papierze prostym przez Woyta Gminy lub Burmistrza, iako bydło takowe iest istotnie kraiowe; za każde podobne zaświadczenie Interessant groszy Polskich sześć wydaiącemu takowe zapłacić iest winien.

Art: 4. Bydło dopiero rzeczone pochodzące z Rossyi opatrzone w zaświadczenie swego pochodzenia, przez Władze Rossyyskie wydawane na Komorach Rossyyskich expedyiowane będzie. Wykonanie ninieyszego naszego postanowienia Kommissyi Rządowey Przychodów i Skarbu polecamy.

Działo się w *Warszawie* na posiedzeniu Rady Administracyyney dnia 29 Lutego 1820 roku. (podpisano) *Zaiączek.*

Minis: Prez: Kommis: Rząd: Prz: i Skarbu (podpis:) *Węgleński.* — Radca Sekr: Stanu Jenerał Brygady (podpis) *Kossecki*

Za zgodność (podpisano) Jan Pomian *Kruszyński.* Sekr: Jen: K. R. P. i S. — Zgodno z Oryginałem Radca Sekr Stanu Jenerał Brygady (podpis:) *Kossecki.*

Przyczem dla tem dokładnieyszego zrozumienia uwiadamia ninieyszem Kommissyia Woiewodzka interossowaną Publiczność, że wszelkie Woły, czy to z Rossyi, czyli też kraiowe, inne zaś rogate i nierogate Bydło (oprócz Koni) pochodzące z Cesarstwa Rossyyskiego, nieinaczey za granicę do Pruss lub Austryi wyprowadzone bydź mogą, iak tylko przez te punkta linii graniczney, gdzie Komory czyli Tamożnie Rossyyskie są ulokowane. — Każdy innem mieyscem zmierzający wyprowadzić takowe bydło przepuszczonym nie będzie. — Nadto ponieważ od bydła (wyiąwszy Woły) pochodzącego z Rossyi przy wychodzie do Austryi, lub Pruss opłata celna na rzecz Skarbu Rossyyskiego, od kraiowego zaś na rzecz Królestwa Polskiego pobieraną bydź winna, konieczną iest zatem potrzebą, aby każdy wyprowadzaiący wzmiankowane tyle razy bydło; opatrzony był w świadectwo pochodzenia właściwey mieyscowey Władzy Rossyyskiey lub Polskiey.

Swiadectwa takowe co do Królestwa Polskiego przez *respective* Wóytów Gmin lub Burmistrzów Miast, stosownie do Artykułu 3go wyżey zamieszczonego postanowienia Xięcia Namiestnika Królewskiego, wydawane bydź maią, urzędownie na papierze prostym, za opłatą od każdego świadectwa wydaiącemu po groszy Polskich sześć; wymagaiący nad tę należytość w razie do scisłey odpowiedzialnosci pociągnieni zostaną.

Komissarze Obwodowi są w obowiązku, zwracać uwagę na ten przedmiot, a w zdarzeniu przekonania się winnych po ukaranie Kommissyi Woiewódzkiey przedstawiać maią.

Co ażeby każdego wiadomości doszło, ma bydź w Dzienniku Woiewodzkim i w Gazetach po trzy kroć umiesczonem; Wóyci i Burmistrze obowiązani są takowe obwieszczenia w zwykłym sposobie w Gminach ogłosić, i że się zadosyć temu stało, przed Kommissarzami Obwodowemi udowodnić winni.

W *Warszawie* dnia 24 Marca 1820 r.

Vice-Prezes *Piwnicki.*

Sekretarz Jeneralny: *Filipecki.*

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE.

Niemcy.

Od Brzegów Menu, 5 Kwietnia.

Wielki Xiąże Hesko-Darmstadzki nadał także dnia 18 z. m. konstytucyią kraiowi swemu. Na wstępie wyraził, iż d. 1 Października 1816 reprezentacyia Stanów narodowych zniesioną została, a gdy potem utworzył się związek Niemiecki, a nadzieia spokoynieyszych czasów zdawała się bliską ziszczenia, wtenczas (oświadcza W. Xiąże) należelismy do Xiążąt Niemieckich, którzy dobrowolnie w obliczu świata wynurzyli w *Wiedniu* szczerą chęć obdarzenia ludów swoich nową konstytucyią, stosowną do okoliczności czasowych. W edykcie z dnia 18 Lutego 1819 r. oświadczyliśmy, iż uskutecznienie postanowienia konstytucyi Stanów wypada odłożyć do Maia roku bieżącego. Spodziewaliśmy się, iż do tego czasu ukończą się przygotowawcze prace, co iednak zupełnie nastąpić nie mogło. Przekonani wprawdzie byliśmy, iż pierwszy Seym może sprawić bardziey zaspokaiaiące skutki dla nas i kochanych poddanych naszych, gdyby do przyszłego roku odłożony został. Lecz gdy raz publicznie oświadczyliśmy zamiar nasz zwołania wiernych Stanów w Maiu roku bieżącego, święte więc słowo Monarchy czczem bydź nie może. Z tego względu postanowiliśmy nadać kraiowi konstytucyią. — Konstytucyia ta

obeymuie 24 artykuły. Stany dzielą się na dwie Izby.

Od brzegòw Elby, 4 Kwtetnia.

Stany Hannowerskie uchwaliły podatki na rok bieżący, takie, iakie były roku 1817, z powodu, iż ieszcze nie można było ustanowić powszechnego dodatku gruntowego.

Konstytucyią Xięztwa Brunswickiego posłano do Loudynu, aby ią Król Angielski, iako opiekun młodego Xiążęcia, zatwierdził.

Baron *Eben*, znany z spisku odkrytego w Portugalii, który umknąwszy z tego kraiu, bawił dotąd w Hamburgu; wsiadł niedawno wraz z kilku uwolnionemi ze służby officerami na okręt, i iak słychać, popłynął do powstańców południowo-Amerykańskich Wenezuelskich.

z Munich, 26 *Marca.*

Xiąże Alexander Wirtembergski ienerał iazdy w służbie austryiackiey przybył tu 23 b. m. i zaraz udał się do dworu.

z *Strażburga*, 28 *Marca.*

Pozawczora w katedrze tuteyszey miało mieysce nieiakis zamieszanie czyli raczey kłótnia. Kilka młodych wietrzników pozwoliło sobie dosyć głośney rozmowy podczas mszy. Ostrzeżono ich wprawdzie i zachęcono do należnego tak swiętemu mieyscu uszanowania; lecz nieposłuszni głośniey iescze mówić i smiać się poczęli. Wtenczas chciano ich wyprowadzić z koscioła; lecz odepchnęli szwaycara, który iednakże wziąwszy innych sług koscielnych dokazał swego. Doniesiono o tem późniey kommisarzowi policyi, a ten przez rapport zawiadomił o wszystkiem zwierzchnosć mieyscową.

z *Wisbade*, 28 *Marca.*

Szesciu członków Izby parów tu znayduiących się podało w dniu 23 b. m. adress Xiążęciu z powodu otwarcia posiedzeń stanów, na który Xiąże JMść odpowiedział iak następuie.

„Czułą wam wdzięcznosć oświadczam za wyrażone w waszym odressie uczucia, pewien iestem oraz, że przy waszey pomocy konstytucyia nasza co raz bardziey ustalać się będzie, a pomyślnosć kraiu wzrastać.«

— Nazaiutrz podobnaż deputacia od izby drugiey podała takiż adres Xiążęciu, na który także łaskawie odpowiedzieć raczył:

»Wasz sposob myslenia wyrażony w podanym mnie adressie, zupełnie odpowiada oczekiwaniom moim. Te oświadczenia z waszey strony nowego do mey wdzięczności nabywaią prawa. Wasze zamiary i chęci znaydą potwierdzenie u osób dobrze myślących w kraiu i za granicą i zapewne zasłużoną odbiorą nagrodę.«

A m e r y k a P ó ł n o c n a.

z Nowego-Jorku 29 *Lutego.*

Kongres trudni się teraz rozbiorem ważnego bilu, który proiektnie, aby *przeciąć wszelkie stosunki i związki* między *Ameryką połoocną i wyspami Wielko brytańskiemi.* Jeżeli bil ten przyiętym będzie, wtenczas od pierwszego Września rzeczywiście wszelkie związki między pomienionemi prowincyami zupełnie ustaną.

A u s t r y i a.

z Wiednia 6 *Kwietnia.*

Odkryto tu niedawno zakazane związki między kilku uczniami, podobne do tych, iakie były w niektórych Uniwersytetach Niemieckich. Powodem do nich było przybycie rozmaitych zagranicznych uczniów, którzy obłąkali tuteyszą młodzież. Mały atoli stopień tego obłąkania, i użycie dzielnych a razem łagodnych srodków, zwrócą wkrótce uwiedzionych na dobrą drogę.

H i s z p a n i i a.

z Madrytu, 28 *Marca.*

Już tedy wszyscy prefekci i inni urzędnicy mianowani przez Kortezów wstąpili w pełnienie obowiązków swoich. Podobnież pierwiey iescze wybrany przez nich sekretarz stanu i wszyscy officialiści potwierdzeni zostali i teraz. Pieczęci państwa, autentyczne akta konstytucyi i inne ważnieysze papiery poruczone są ich straży.

Powiadaią że Xiąże *Del-Parc* z przyczyny słabego zdrowia nieprzyymie na siebie poselstwa do Paryża, a ten ważny urząd poruczony będzie tym czasem, iuż znayduiącemu się w pomienioney stolicy posłowi nadzwyczaynemu.

Wątpią także i o tem aby Xiąże *Torreno* przyiął poselstwo do Berlina. Wiadomo, że

był on ofiarą długich i zaciętych przesladowań, a nakoniec będąc iuż na śmierć skazany, musiał umykać i tułać się po cudzey ziemi. Tym czasem znaczne iego dobra były skonfiskowane. Dla tego to teraz, aby ie doprowadził do porządku i wypoczął cokolwiek po tylu klęskach, musi zostać w domu.

W gazatach z Kornnny pod dniem 15 Marca czytamy doniesienie o bitwie pod murami tego miasta, zaszłey między powstańcami i częścią woysk *nieprzyymuiących* konstytucyi. Jenerał *Alcado* dowodzca powstańców poległ na placu.

Jenerał *Almadova* uwolniony z więzienia inkwizycyi w Walencyi, a poźniey gdy by mianowanym Jenerał Kapitanem, wziął pod swoią ochronę poprzednika swoiego oraz prześladowcę nieubłaganego Jenerała *Ellio*, wydał także kilka odezw. W iedney z takowych wydaney do woyska między innem czytamy co następuie: »Król nasz dał naypięknieyszy przykład z siebie iak mamy się przyczyniać do pomyślności ze wszech miar wielkiego narodu hiszpańskiego. On to pierwszy założył zasady szczęscia i pokoiu naszego i któż będzie smiał ie naruszyć?«

W odezwie Jenerała *Almodova* między innem są wyrazy następuiące: »Ufność iaką okazaliście ku mnie poruczaiąc w ręce moie dowodzstwo woysk całey prowincii, iest naywiększą nagrodą za wszystkie moie cierpienia. Taż sama ufność wkłada na wnie obowiązek powiedzieć wam, że iescze iedno z nader ważnycb zostaie dla was przedsięwzięć. Stałość iaką daliście widzieć w przywróceniu rządu konstytucyynego, iest zapewne chwalebną; lecz aby unieśmiertelnić imiona i cnoty wasze, powinniście z podobnąż stałością czuwać nad iego utrzymaniem i zabezpieczeniem; strzedz iak naybaczniey zachowania praw, nierozłącznych z konstytucyią, którąście przyięli; nakoniec zaniechać wszelkiey osobistey zemsty i zagładzić slady klęsk przeszłych mądrem umiarkowaniem.«

ROZMAITOSCI.

(z Gazety Warszawskiey.)

Wiersz.

do Jaśnie Wielmożney Zofii
z Xiążąt Czartoryskich
Hrabiny — Ordynatowey.
Zamoyskiey
Prezyduiącey w Towarrystwie Dobroczynności,
z powodu wystawienia na dochód iego
żywych Obrazów na Scenie Polskiey.

Jednež to serce, iedna tylko dusza,
tyle dusz wznosi, serc tyle porusza?
Tobie-li samey, albo wyższey sile,—
komuż, o *Pani!* cnót przyznamy tyle?
Już u drzwi Życia przyięła *Cie*, chwała,
Natura wdzięki, Ród *Ci* niósł szlachetność;
do darów Nieba dar *Serca* dodała, —
wdziękom wdzięk przybył i świetności
świetność.
Nie z piórem w ręku głośne w wiekach życie
życiem płaciłaś Matki i Małżonki
ani blask obcych przy własnym zaszczycie,
nie wiódł *Cię* w obrad kraiowych przysionki.
W biących sercach, a nie w zimnym swiecie,
żyć *Ci* kazało *Litości* natchnienie;
wszyscy oddacie *stawie* uwielbienie,
Zamoyskę kochać będziecie.
Własną się krasą kwiat *Piękności* poi,
wieńczone skronie wieńcem się nie dzieli;
w dolinie cierpień, kto cierpienia koi,
Bóstwu oddaie czcicieli.
Za *Twem* wezwaniem idziemy z ochotą
Cnotę dowcipem, dowcip wznosić cnotą,
i te *Obrazy*, nie powiem za śmiały:
czyli obrazem, czy życiem bydź miały:
Pani! co niemych czyuizz wymownemi,
gdybys nam *Litość*, co przemieszka w *Niebie!*
była w *Obrazie* stawiła na *Ziemi*,
wszyscyby poznali *Ciebie*.
I tak iuż każdy widzi *Cię* i słyszy
wielbi,— *Ty* sama tłumisz uwielbienie,
cicha *Twey* sprawie wdzieczność towarzyszy . . . . .
daruy żem przerwał milczenie.

J. D. M.

W Petersburgu.

W drukarni woienney Głównego Sztabu JEGO CESARSKIEY MŚCI.